

Fosforrådgivning

→ vad gör man i rådgivningsarbetet

Kurs Greppa Näringen: Fosforstrategi för bättre ekonomi och vattenkvalitet
Linköping, 2023-11-07-08

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Malin Lovang & Anuschka Heeb
Lovang Lantbrukskonsult AB

malin.lovang@lovang.se & anuschka.heeb@lovang.se

Program dag 1 (7 nov)

Tid	Programpunkt	Föreläsare
10.15-10.30	Inledning, presentation	Johan Malgeryd, Jordbruksverket
10.30-11.15	Åtgärder mot fosforförluster från jordbruksmark – effekt på kort och lång sikt	Helena Aronsson, SLU
11.15-11.45	Vikten av att utnyttja fosfor optimalt – grödans behov och upptag, växtnärings-effektivitet och lönsamhet	Gunilla Frostgård, Jordbruksverket
11.45-12.45	<i>Lunch</i>	
12.45-13.05	Fosforrådgivning i praktiken Vad gör man före besöket?	Malin Lovang & Anuschka Heeb, Lovang lantbruks-konsult AB
13.05-14.30	...under besöket? - fosforfakta - gödslingsstrategi	Malin Lovang & Anuschka Heeb
14.30-15.00	<i>Kaffe</i>	
15.00-15.30	...under besöket? (forts.) - risker för förluster - besök i fält	Malin Lovang & Anuschka Heeb
15.30-15.50	Lantbrukarna presenterar sina gårdar	Lantbrukare 1 och 2
15.50-16.50	Grupparbete del 1: Gruppindelning och inledande diskussioner. - Lär känna gården och dess förutsättningar. - Vad har lantbrukaren för frågor och funderingar? - Vad finns det för problem och riskområden när det gäller fosforförluster? - Hur utnyttjas fosfor med nuvarande gödslingsstrategi? - Möjligheter till förbättringar?	Alla
16.50-17.00	Avslutning	Johan Malgeryd

Program dag 2 (8 nov)

Tid	Programpunkt	Föreläsare
8.00-9.00	Summering och fortsättning ...efter besöket?	Malin Lovang & Anuschka Heeb
9.00-9.45	Åtgärder i praktiken	Dennis Wiström, Västerviks kommun
9.45-10.15	<i>Kaffe</i>	
10.15-11.15	Grupparbete del 2: Förslag till åtgärder - Vilka åtgärder kan vara aktuella att föreslå? Diskutera med lantbrukaren. - Sammanfatta problem/ risker, förbättringsmöjligheter och förslag till åtgärder på respektive gård och gör ett utkast till rådgivningsbrev. - Föreslå fortsatt rådgivning. - Vilka är de viktigaste råden?	Alla
11.15-11.45	Redovisning av grupparbeten	Grupp 1 och 2 (15 min vardera inkl. frågor och diskussion)
11.45-12.00	Avslutning - Vad tar ni med er hem från den här kursen?	Alla under ledning av Johan Malgeryd
12.00-	<i>Lunch</i>	

Frågor från igår?

- innan besöket
- hur fosfor fungerar
- gödslingsstrategi och markkarta
- hur ser förlustsituationer ut i fält
- åtgärder i fält
- annat?

Foto: Ulrik Lovang

Efter besöket – efterarbete, rapport och registrering

Efter besöket:

- Gör beräkningar och gödslingsförslag!
- Skriv rapport:
  - Vad har vi diskuterat?
  - Vad har vi sett?
  - Problem?
  - Åtgärdsförslag?
  - Uppdatera rådgivningsplan?
- Rapportera i administrativa systemet

Krav och rekommendationer:

Jobba utifrån kraven nedan och utifrån vad du och lantbrukaren diskuterat, använd kartor så att det blir rätt för dig och lantbrukaren.

Gör en åtgärdsplan

- Ange de viktigaste riskområdena och riskmomenten för fosforförluster på gården.
- ~~Planera gödsling, jordbearbetning och övriga åtgärder längs vattendrag och på andra känsliga platser och markera dessa på en karta.~~ Markera också ställen där det kan vara lämpligt att se över dräneringen, strukturkalka, anlägga skyddszoner, anpassade skyddszoner, tvåstegsdiken eller dammar/våtmarker som samlar fosfor.
- Sammanfatta åtgärdsförslagen. Redovisa översiktligt vilka åtgärder som är mest angelägna med hänsyn till miljö och ekonomi och om de behöver göras i någon viss ordning.
- Hänvisa till annan rådgivning inom Greppa Näringen vid behov, t.ex. 12A Markpackning, 14D Översyn av dränering, 14U Underhåll av diken, 16A Precisionsodling, 16B Test av mineralgödselspridare, 14A Våtmarksplanering och 41 Kontroll av foderstater/utfodringskontroll med hänsyn till fosfor.
- Följ upp rådgivningsplanen och uppdatera den vid behov.

Resultat och krav på dokumentation

Rådgivningsdokumentet ska innehålla:

- Föreslagna förändringar och åtgärder.
- Strategi för fosforgödsling efter eventuella förändringar.
- Karta från fältvandring med riskområden för fosforförluster och platser där det kan vara lämpligt att se över dräneringen, strukturkalka, anlägga skyddszoner, anpassade skyddszoner, dammar/våtmarker som samlar fosfor eller tvåstegsdiken markerade.

Krav på rapportering till GNW-adm

Registrera rådgivningstillfället

- De viktigaste föreslagna åtgärderna.
- Om rådgivningsplanen eller bakgrundsbeskrivningen har ändrats ska det registreras.

Att skriva rapport:

- något är samma varje gång
- något är alltid nytt varje gång
- less is more .....
- viktigast först = råd och slutsatser först!
- vad kom ni fram till – vilka bra saker gör de redan
- vad kom ni fram till – vad kan förbättras
- det är ingen rapport av vad du gjort hos lantbrukaren, det är ett stöd för lantbrukaren att arbeta vidare
- hänvisa till nästa rådgivning utifrån vad ni pratat om (dränering, dikesunderhåll, precisionsodling, test mineralgödselspridare, våtmark, foderrådgivningar)

greppa näringen

- > Höstveten ska få MAP vid sådd så låga P-AL.
- > Sträva efter att hamna i övre del (100 mg fosfor per 100g torr jord), då tillföra ungefär lika mycket fosfor som skörd.
- > Undvik/begränsa fosforgödsling i V, här kan du tära på förråden.
- > Fortsätt plöja ner hönsnöddeln, är det säkraste alternativet för att få vatten i jorden och komma grödan till nytta.
- > Ett bra tillfälle att tära på fosfor är när du fosfor klassar då höstveten odlas kväveefterverkan som tillgodogör kvävet. Öka i stället givan av utnyttjande.
- > Vid vårsådd, undvik höstharvning i skiften, en bar och slät yta i våren uppslamning och avrinning i skiften.
- > **Fältens egenskaper**
  - > Där det finns mycket styva strukturräkningar. Det finns viktigt att utföra strukturräkningar dräneringsproblem ska vara (raps) med djupa rötter ska det ska vara torra förhållanden blandas in väl i hela bearbetningen.
  - > Toppen att ni har satsat på befintlig dränering 😊.
- > **Förhållanden i och intill vatten**
  - > Ni har redan idag skyddsgränser jättebra!
  - > Vid underhåll av diken, är möjligt är klippskopa åtgärda ras så behövs ersätta skadade släntfoten och förvänta på slänterna.

Gårdsbeskrivning

Emil Ericsson driver tillsammans med sina föräldrar Grimstad lantbruk med äggproduktion, unghönsuppfödning och nötköttproduktion. Förutom Grimstad arrenderas mark i Smedby, Gerstad och Ätvestad. I värphönsstallet finns plats för 30 000 värpande och i unghönsstallet finns plats för 70 000. Unghönsen tas från egen rekrytering och säljs vid 16

greppa näringen

Rådgivningsbrev

Besöksdatum 2021-12-06

SAM-nummer

Ange rådgivarens namn

Ange mobiltelefon

Ange e-postadress

Grimstad Lantbruk
Grimstad 1
58563 Lingham

1(3)

Greppa Naringen - Fosforstrategi 11B

Syftet med rådgivningen är att öka gårdens fosforeffektivitet genom optimering av fosforgödslingen och minimering av förlusterna, vilket bidrar till miljömålen "Ingen övergödning" och "Levande sjöar och vattendrag" samt god status i nedströmsliggande vatten. Som vi diskuterade så är fosfor ett ämne som binds i jorden. Tillgängligheten för växterna styrs i hög grad av pH och markstruktur, medan risken för förluster beror på att "olyckliga omständigheter" sammanfaller: hög lerhalt eller fosformättnad, ytvatten på fältet, avrinning vid kraftiga vattenflöden, ... Eller som en forskare på SLU sa: "90% av förlusterna sker från 10% av ytan under 1% av tiden".

Vi försöker därför att hitta och åtgärda risker för fosforförluster inom:

- > **Odling och växtföljder, t.ex:**
  - > i mängden fosfor som tillförs med gödsel till respektive gröda som skördas
  - > tidpunkt för plöjning, jordbearbetning eller spridning av stallgödsel
- > **Fältens egenskaper, t.ex:**
  - > Fosfortal enligt markkartering – anpassad gödsling
  - > Åtgärda dränering för att motverka stående vatten, ytvatten och erosion
  - > Markpackning eller strukturproblem – strukturkalkning på lerjordar
- > **Förhållanden i och intill vattendrag och diken, t.ex:**
  - > Erosion – skydds zoner där de gör nytta
  - > Dämning pga sediment, växtlighet eller annat – underhåll av diken

Sammanfattning och förslag på åtgärder

I ert fall diskuterade vi följande:

- > **Odling och växtföljd**
  - > Prioritera fosfor till fält med låga fosfortal och till oljeväxterna och vårsådd som svarar bäst på P-gödsling.
  - > Prioritera hönsnöddeln till skiften med låg P-AL klass.